

MATJAŽ MEDLE – odvetnik

Kratka ulica 1, 8000 Novo mesto,
Republika Slovenija

Telefon: 07 33 21 145
Fax: 07 62 09 734
E-mail: odvetnik.medle@amis.net
TRR št.: SI56 0295 1025 7379 441
odprt pri NLB d.d.

BORIS VALENČIČ
TRG EDVARDA KARDELJA 1
5000 NOVA GORICA

Zadeva: Pravne mnenje glede uveljavljanja odškodninske odgovornosti Republike Slovenije

Z odločbo Okrožnega sodišča v Novi Gorici mi je bilo naloženo pravno svetovanje glede uveljavljanja odškodninske odgovornosti države za škodo, ki je prosilcu nastala zaradi oziroma v zvezi s kazenskim postopkom Okrajnega sodišča v Ljubljani opr. št. II K 574/2017. V navedenem kazenskem postopku sem sicer zagovarjal ženo prosilca Martino Valenčič.

Povzetek relevantnih okoliščin:

Zoper prosilca Borisa Valenčiča in njegovo ženo Martino Valenčič je na Okrajnem sodišču v Ljubljani tekel kazenski postopek opr. št. II K 576/2017 zaradi dveh kaznivih dejanj zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja po I. odstavku 192. člena KZ-1, zoper Borisa Valenčiča pa še zaradi štirih kaznivih dejanj grožnje po I. odstavku 135. člena KZ-1. Očitki, zaradi katerih je tekel ta postopek, so razvidni iz priloženega obtožnega predloga št. Kt/16632/2016. Le-tega je ODT Ljubljana vložilo dne 14.12.2016. Na Okrajnem sodišču je nato kazenski postopek tekel od januarja do maja 2018, in sicer so bile glavne obravnave opravljene 24.1.2018, 30.1.2018, 2.2.2018, 16.2.2018, 9.3.2018, 11.4.2018 in 25.5.2018. Sodišče je s sodbo opr. št. II K 574/2017 z dne 25.5.2018 oba obdolžena v celoti oprostilo obtožbe, pri čemer je bila po pritožbi tožilstva oprostilna sodba potrjena tudi s sodbo Višjega sodišča v Ljubljani opr. št. VII Kp 574/2017. S tem je bil postopek pravnomočno zaključen.

Glede na navedbe prosilca v razgovoru, je tek omenjenega kazenskega postopka nanj in na njegovo družino močno negativno vplival, saj so ga doživljali kot velikanski pritisk in grožnjo, zaradi katere se v Sloveniji niso več počutili varne. Ta postopek so doživljali kot hud napad na njihovo družino, pri čemer so se zaradi kazenskega postopka po navedbah prosilca pričele tudi aktivnosti za odvzem otrok, in sicer je socialna delavka napadla zdravnico otrok dr. Avsenik, da naj bi morala krivo pričati, da za otroke ni ustrezno preskrbljeno. Prav tako ju je Janja Velkavrh iz zbornice RTV (ki ga je obiskoval njun sin Boris mlajši) opozorila na možnost odvzema otrok. O tem naj bi obstajal tudi dokument in sicer ga naj bi omenjala Marija Tovornik Vrhovec iz CSD. Ker se torej niso več počutili varne in predvsem zaradi strahu pred odvzedom otrok, so se skupaj z družino (prosilec Boris Valenčič, žena Martina Valenčič in tedaj dva sinova Boris in Martin, kasneje se jima je rodila še hčerka Patrizia) umaknili v Italijo. Tja so odšli konec aprila 2016 (tedaj so se pričele aktivnosti v zvezi s kazenskim postopkom in tudi odvzedom otrok).

V Ljubljani so do tedaj živeli v dvosobnem stanovanju. S tem, ko so se izselili, so izgubili vse, živeli so v Trstu v avtomobilu. Iskali so stanovanje, ki pa ga niso našli. V oktobru so odšli v Gorico, kjer pa tudi niso uspeli dobiti stanovanja, tako da so bili čez zimo praktično na cesti. V tem času so jim tudi ukinili zdravstveno zavarovanje, ker niso imeli stalnega bivališča. Kljub temu pa je sin Boris ml. celotno šolsko leto obiskoval šolo, in sicer polovico v Trstu, polovico pa v Gorici. Tako so živeli do cca. 15.5.2017, ko so odšli v Avstrijo, v Graz, potem pa v Švico. V tistem času se je dne 31.5.2017 rodila hči Patrizia. V Švici so bili kakšna dva tedna in so še vedno bivali v avtu. Nato so se za krajši čas zaradi pridobitve dokumentov vrnili v Slovenijo, kjer so bivali pri znancu, nato so se vrnili v Italijo, kjer so še vedno živeli v avtomobilu. V oktobru 2017 so dobili stanovanje v Vipavi, kjer so bivali eno leto, v tem času pa so prejeli tudi socialno pomoč. Stanovanjske razmere so bile tam zelo slabe, poleg tega pa je nanje pritiskal izvajal tudi najemodajalec. Od socialne pomoči so v tem letu privarčevali 4.500,00 €, da bi v Italiji najeli stanovanje, vendar ga niso uspeli dobiti (vmes so šli še za 14 dni v Francijo). Od jeseni 2018 dalje, ko so se izselili iz stanovanja v Vipavi, živijo v Italiji. Kupili so kombinirano vozilo Renault master, ki so ga preuredili za bivanje. Sin Boris ml. hodi v šolo v Italijo (Ascoli), sin Martin pa je vpisan v šolo za naslednje leto (Rismondo). Trenutno dobivajo denarno socialno pomoč, oddali pa so tudi dokumente za pridobitev otroškega dogodka. Po navedbah prosilca na CSD še vedno potekajo aktivnosti za odvzem otrok.

Po navedbah prosilca pa je zaradi kazenskega postopka in aktivnosti državnih organov za odvzem otrok močno trpelo poslovanje družinskega podjetja Adriagraf d.o.o. Pred tem sta se Boris Valenčič in Martina Valenčič preživljala z delom preko te družbe. Od maja 2016 dalje, ko so se odselili v Italijo, pa nista mogla praktično nič več delati. Precej dokumentacije je namreč ostalo v Ljubljani in do nje nista imela dostopa, tudi sicer pa zaradi tega, ker sploh niso imeli bivališča, so bile razmere za delo nemogoče. Poleg tega ju je kazenski postopek močno obremenjeval in sta se ukvarjala zgolj z njim. Po navedbah prosilca pa so državni organi njuno podjetje že pred tem močno omejevali, in sicer naj bi jim preusmerjali klice, prisluškovali telefonskim pogovorom, prestrezali elektronsko in navadno pošto, zoper njih hujskali stranke in podobno. Glede tega sta se Boris in Martina Valenčič že prej večkrat pritoževala na državne organe (denimo na Ministrstvo za pravosodje). Zaradi vsega navedenega so po letu 2016 izgubili praktično vse stranke. Pred tem postopkom sta imela v načrtu tudi nadgradnjo podjetja z uvedbo novih dejavnosti, in sicer sta pričela z aktivnostmi za dejavnost prodaje avtomobilov, počitniških prikolic in avtomobov, prevozniško dejavnost, prosilec je pričel z ustvarjanjem avtorske glasbe, video projektov. Ker so se bili v maju 2016 prisiljeni odseliti iz Slovenije, so v vodo padle tudi vse aktivnosti glede teh novih dejavnosti, s katerimi bi se poslovanje družbe Adriagraf d.o.o. močno povečalo.

Glede na vse navedeno prosilec Boris Valenčič ocenjuje, da je njemu in njegovi družini ter njegovi družbi Adriagraf d.o.o. nastala ogromna premoženjska in nepremoženjska škoda, ki jo ocenjuje na najmanj 4.000.000,00 €.

Pravna podlaga:

V obravnavanem primeru je zoper Borisa in Martino Valenčič tekel kazenski postopek, ki se je zanju končal ugodno, s pravnomočno oprostilno sodbo. Med postopkom jima tudi ni bila odvzeta prostost. To pomeni, da v obravnavanem primeru ne pride v poštev odškodninski zahtevki na podlagi 30. člena Ustave RS (URS) in 538. oziroma 542. člena Zakona o kazenskem

postopku (ZKP). V teh primerih, torej če je zoper posameznika po krivem izrečena obsodilna sodba ali če mu je neutemeljeno odvzeta prostost, je namreč predvidena objektivna odgovornost države za nastalo škodo. Vendar pa za škodo, ki je posledica same uvedbe in teka kazenskega postopka, ki se ni končal z obsodilno sodbo, objektivna odgovornost države v zakonu ni predvidena. Za povrnitev te škode morajo biti podane splošne predpostavke odškodninske odgovornosti po Obligacijskem zakoniku (OZ).

Glede na to, da torej Boris in Martina Valenčič nista bila po krivem obsojena in jima tudi ni bila odvzeta prostost, pravno podlago za morebitni odškodninski zahtevek predstavlja 26. člen URS, ki ureja pravico do povračila škode, ki jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja. Za obstoj odškodninske odgovornosti po splošnih določbah OZ pa morajo biti kumulativno izpolnjene vse njene predpostavke, in sicer protipravno ravnanje, škoda, vzročna zveza ter odgovornost povzročitelja.

Predpostavke odškodninske odgovornosti:

Protipravno ravnanje:

Glede na ustaljeno sodno prakso, je ravnanje pravosodnih in drugih državnih organov protipravno, če postopajo v nasprotju s svojimi pooblastili, če določen predpis namenoma razlagajo v nasprotju z ustaljeno sodno prakso ali ne uporabijo povsem jasne določbe zakona. Po mojem mnenju v obravnavanem primeru o protipravnosti ravnanja Okrajnega sodišča v Ljubljani oziroma sodeče sodnice ni moč govoriti. Sodišče je resda obravnavalo po mnenju obrambe neutemeljen obtožni predlog, vendar pa je po mojem mnenju (v tem postopku sem zagovarjal prosilčevo ženo Martino Valenčič) celoten postopek vodilo korektno, tudi končna odločitev pa je v celoti pravilna in za obdolženca ugodna (oprostilna sodba). Podobno velja za Višje sodišče v Ljubljani, ki je zavrnilo pritožbo tožilstva. Lahko bi torej govorili kvečjemu o protipravnosti ravnanja tožilstva, ki je vložilo neutemeljen obtožni predlog, na podlagi katerega je tekel kazenski postopek. Vendar pa je sodna praksa glede tega precej stroga. Veliko kazenskih postopkov se konča z oprostilno sodbo, in se torej izkaže, da je bila obtožba neutemeljena. Vendar pa ne moremo v vseh takšnih primerih govoriti o protipravnosti. Po sodni praksi za odškodninsko odgovornost ne zadošča kakršnakoli nepravilnost, ampak mora biti izpolnjen standard kvalificirane napačnosti odločitve zaradi očitne in grobe kršitve prava (prim. Sodba II Ips 305/2017, ki sicer govori o ravnanju sodišča, vendar je primer po analogiji moč uporabiti tudi za ravnanje tožilstva). V obravnavanem primeru je zato bistveno vprašanje presoje ravnanja tožilstva, in sicer ali je omenjeni obtožni predlog tako očitno nezakonit in napačen, da bi lahko govorili o protipravnosti, ali pa je zgolj neutemeljen. V kazenskem postopku je obramba sicer že na začetku prve glavne obravnave podala pravni ugovor, da pogoji za kazenski pregon niso podani, saj tudi če bi očitki iz obtožnega predloga držali, zakonski znaki očitane kaznivega dejanja zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja ne bi bili izpolnjeni, saj pri očitkih iz obtožbe ne gre za hujše kršitve starševskih obveznosti, kar pomeni, da dejanje, ki je bilo predmet obtožbe, sploh ni kaznivo dejanje. Prav tako je obramba ugovarjala, da tudi ni bilo zadosti dokazov za utemeljen sum, saj obtožba v celoti temelji na posrednih dokazih ter navedbah neverodostojnih in posrednih prič. Vendar pa vseeno ni moč z gotovostjo trditi, da je bilo postopanje tožilstva v nasprotju s pooblastili, da ni upošteval povsem jasnih zakonskih določil, prav tako pa bi bilo zelo težko dokazati, da je

tožilec namenoma predpis razlagal v nasprotju z ustaljeno prakso. Čeprav je nesporno, da je bil obtožni predlog neutemeljen, pa se postavlja (pravno) vprašanje, ali je tako očitno nezakonit oziroma ali je tožilstvo postopalo v nasprotju s tako jasnimi zakonskimi določbami, da bi njegovo ravnanje šteli za protipravno v smislu odškodninske odgovornosti.

Škoda:

Nedvomno je prosilcu in njegovim družinskim članom nastala določena škoda. Glede na okoliščine, opisane zgoraj, ne more biti sporno, da so določeno škodo gotovo utrpeli. Predvsem nematerialna škoda jim je gotovo nastala, saj je kazenski postopek za vsakogar zelo stresna situacija, tako da sta tudi prosilec in njegova žena nedvomno trpela duševne bolečine, tako zaradi samega postopka, kot tudi zaradi drugega povezanega dogajanja (postopki na CSD). Gotovo sta se počutila prizadeta, šlo je tudi za poseg v njuno čast in dobro ime, prav tako pa sta utrpela močan strah glede izida, predvsem sta se bala, da jima bodo odvzeti otroci. Tudi razmere, v katerih so potem več let živeli, so jima povzročale duševne bolečine. Poslovanje njunega podjetja je prav tako bilo zaradi postopkov zoper njiju prizadeto. Iz letnih poročil družbe Adriagraf d.o.o. izhaja, da so se prihodki v letu 2017 glede na leto 2016 skoraj razpolovili, saj so z 18.287,81 € padli na 10.751,00 €. V letu 2018 pa so še nekoliko padli na 9.948,00 €. Vzrok za padec prihodkov gre iskati v dejstvu, da sta dejansko skoraj prenehala z dejavnostjo, saj zaradi odselitve nista imela razmer za delo, vso svojo energijo pa sta namenjala obrambi v kazenskem postopku. vsaj do določene mere jima je nastala torej tudi premoženjska škoda. Vendar pa bo težko izkazati višino nepremoženjske in premoženjske škode, kot jo zatrjuje prosilec. Prosilec meni, da škoda znaša najmanj 4.000.000,00 €. Vendar sodna praksa podlage za tako visoko odškodnino ne daje. V praksi se za duševne bolečine tudi v primerih, ko je šlo za krivo obsodbo in/ali neupravičen odvzem prostosti (za kar v obravnavanem primeru ni šlo) prisojajo bistveno nižje odškodnine. Glede na ustaljeno sodno prakso torej kljub določeni premoženjski in nepremoženjski škodi, ki mu je nastala (če zanemarimo izpolnjenost preostalih predpostavk odškodninske odgovornosti), ni podlage za odškodnino v takšni višini, kot jo ocenjuje prosilec.

Vzročna zveza:

V morebitnem odškodninskem sporu bi se pojavil tudi problem vzročne zveze med protipravnim ravnanjem (če bi bilo ravnanje tožilstva ocenjeno kot tako) in nastalo škodo (če bi bila izkazana). Določen stres in določene duševne bolečine so nedvomno posledica kazenskega postopka, ki je tekel zoper njiju. Pojavi pa se vprašanje primernosti (ali morda prekomernosti) njune reakcije, ko sta se odločila zaradi postopka zapustiti Slovenijo in oditi v Italijo. Precejšen del njunih duševnih bolečin odpade tudi na nemogoče razmere, v katerih so živeli (večino časa so živeli v avtomobilu, brez prihodkov). Najverjetneje bi se zato v morebitnem odškodninskem postopku pojavil ugovor, da jima zaradi kazenskega postopka ni bilo potrebno zbežati v Italijo, in da sta zato za posledice te izselitve odgovorna sama. Vseeno pa ne more biti dvoma, da je takšno njuno ravnanje posledica postopkov, ki so jih zoper njiju vodili državni organi. Potrebno bi bilo torej razmejiti škodo, ki je posledica nezakonitega ravnanja državnega organa torej samega kazenskega postopka, ter škodo, ki s tem postopkom ni v vzročni zvezi.

Odgovornost:

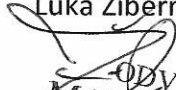
Podana mora biti tudi odškodninska odgovornost državnega organa oziroma osebe, ki je ravnala v imenu organa, v obravnavanem primeru tožilca, ki je sestavil sporni obtožni predlog.

Zahteva se krivda ali huda malomarnost. Težko je dokazati namen, s katerim je določena oseba ravnala. Vendar pa je vprašanje odgovornosti po mojem mnenju močno povezano z zgoraj izpostavljenim vprašanjem protipravnosti ravnanja. Če bi se izkazalo, da je bilo ravnanje tožilstva očitno protipravno, da je torej obtožni predlog očitno nezakonit in v nasprotju s pooblastili organa oziroma s povsem jasnimi zakonskimi določbami, torej da je šlo za očitno in grobo kršitev prava, potem bi šlo tožilcu kot strokovnjaku s pravnega področja očitati najmanj hudo malomarnost. Če bi se torej ravnanje izkazalo za protipravno, potem bi bila po mojem mnenju podana tudi odškodninska odgovornost.

Sklepno:

V obravnavanem primeru torej ne pridejo v poštev določbe 30. člena URS in 538. oziroma 542. člen ZKP, saj prosilec in njegova žena nista bila po krivem obsojena niti jima ni bila neupravičeno odvzeta prostost. Njun odškodninski zahtevak bi se presojal po pravilih splošne odškodninske odgovornosti. Iz vsega zgoraj navedenega torej izhaja, da bi se v primeru morebitnega odškodninskega postopka najprej pojavilo vprašanje protipravnosti. Potrebno bi bilo presoditi, ali je neutemeljeni obtožni predlog tudi tako očitno nezakonit oziroma ali je šlo za tako očitno in grobo kršitev prava, da se šteje za protipravno v smislu OZ. Če bi bil ta pogoj izpolnjen, bi se nadalje presojal, ali in kakšno škodo je prosilec utrpel. Vsaj do določene mere ne more biti sporno, da je utrpel tako premoženjsko, kot tudi nepremoženjsko škodo, je pa njegova ocena te škode pretirana oziroma ni skladna z ustaljeno sodno prakso. Presojati bi bilo potrebno tudi vzročno zvezo, ali torej ali je vsa škoda posledica kazenskega postopka ali ne. Zadnje vprašanje odgovornosti pa je po moji oceni močno povezano z vprašanjem protipravnosti, saj bi v primeru ugotovljene protipravnosti organu oziroma osebi, ki je izdelala obtožni predlog, lahko očitali vsaj hudo malomarnost.

Novo mesto, 12.7.2019

Luka Žiberna, odv.

ODVETNIK
MATJAŽ MEDLE

Priloga:

- Obtožni predlog – kopija